

“National Mission for Safety of Women” अंतर्गत राज्यात स्थापन १३८ विशेष जलदगती न्यायालयांकरीता राज्य शासनावर येणाऱ्या रू. ४७.२५ कोटी इतक्या वाढीव खर्चास मान्यता व सदर न्यायालयांतील पदांना मुदतवाढ देणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

विधि व न्याय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: जगन्या १४१९/५/प्र.क्र.४/का- नऊ
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
दिनांक:- १६ मार्च, २०२४.

- वाचा:-**
१. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. D.O. No. १५०११/१४/२०१८- JUS-II, न्याय विभाग, विधि व न्याय मंत्रालय, नवी दिल्ली दि.०५.०९.२०१९.
  २. विधि व न्याय विभाग, समक्रमांकाचा शासन निर्णय, दि.०४.०३.२०२० व दि.०९.०३.२०२३.
  ३. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. D.O. No. १५०११/१४/२०१८- JUS-II, न्याय विभाग, विधि व न्याय मंत्रालय, नवी दिल्ली दि.२९.०३.२०२३.
  ४. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. D.O. No. १५०११/१४/२०१८- JUS-II, न्याय विभाग, विधि व न्याय मंत्रालय, नवी दिल्ली दि.०६.१०.२०२३.

प्रस्तावना :

केंद्र शासनाने "National Mission for Safety of Women" या अभियानाअंतर्गत केंद्र पुरस्कृत योजनेंतर्गत महिला व बालके अंतर्भूत असलेली बलात्कार व पॉक्सो कायद्यांतर्गतची प्रलंबित प्रकरणे चालवून त्वरीत निकाली काढण्यासाठी राज्यात १३८ विशेष जलदगती न्यायालये स्थापन करण्यास संदर्भ क्र.२ येथील दि. ०४.०३.२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली होती. तसेच, दि.०९.०३.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयाद्वारे सदर १३८ विशेष जलदगती न्यायालयांकरीता एकूण ४१४ नियमित पदे निर्माण करण्यास व एकूण ६९० मनुष्यबळाच्या मर्यादेत बाह्ययंत्रणेकडून सेवा घेण्यास मंजुरी देण्यात आली आहे.

सुरुवातीला एका वर्षाकरीता सुरू करण्यात आलेल्या सदर केंद्र पुरस्कृत योजनेस नंतर दि.३१.०३.२०२३ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली. तसेच सदर योजनेस पुढील ३ वर्षांकरीता मुदतवाढ देण्याचे प्रस्तावित असल्याचे केंद्र शासनाकडून दि. २९.०३.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे. तथापि,

दि. ३१.०३.२०२३ रोजी राज्यातील कार्यान्वित ३८ विशेष जलदगती न्यायालयांनाच केंद्र शासनाकडून निधी प्राप्त होणार असल्याचे दि. ०६.१०.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये केंद्र शासनाकडून कळविण्यात आले आहे.

सदर केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून आता फक्त ३८ विशेष जलदगती न्यायालयांकरीताच (६० % प्रमाणे) निधी उपलब्ध होणार असल्याने, उर्वरीत १०० न्यायालयांकरीता येणारा संपूर्ण (१००%) खर्च राज्य शासनाला करावा लागणार आहे. सबब, सदर योजनेकरीता यापूर्वी राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या खर्चाव्यतिरीक्त रु.४७.२५ कोटी इतका अतिरीक्त वित्तीय भार राज्य शासनावर येणार आहे. सदर खर्चास वित्त विभाग व मंत्रिमंडळाने मान्यता दिली आहे.

त्यानुसार १३८ विशेष जलदगती न्यायालयांकरीता राज्य शासनावर येणाऱ्या रु. ४७.२५ कोटी इतक्या वाढीव खर्चास मान्यता देण्याबाबत व दि.०९.०३.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयाद्वारे १३८ विशेष जलदगती न्यायालयांकरीता मंजूर पदांना दि. ३१.०८.२०२३ नंतर पुढील कालावधीसाठी मुदतवाढ देण्याबाबतच्या प्रस्तावास मान्यता देण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

“National Mission for Safety of Women” अंतर्गत महिलांवरील बलात्काराची व POCSO कायद्यांतर्गत बालकांवरील अत्याचाराची प्रलंबित प्रकरणे निकाली काढण्यासाठी संदर्भ क्र. २ येथील दि. ०४.०३.२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये स्थापन करण्यात आलेल्या विशेष जलदगती न्यायालयांसाठी येणाऱ्या रु. ४७.२५ कोटी इतक्या वाढीव खर्चास मंजुरी देण्यात येत आहे.

२. तसेच, संदर्भ क्र.२ येथील दि. ०९.०३.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रत्येक विशेष जलदगती न्यायालयासाठी न्यायाधीशांच्या पदासह सहाय्यभूत कर्मचा-यांची एकूण ३ नियमित पदे व ५ बाह्ययंत्रणेचे मनुष्यबळ याप्रमाणे, १३८ विशेष जलदगती न्यायालयांकरीता मंजूर एकूण ४१४ नियमित पदांना व ६९० काल्पनिक पदांना दि. ३१.०८.२०२३ नंतर पुढील ५ वर्षांच्या कालावधीकरीता मुदतवाढ देण्यात येत आहे.

३. उपरोक्त अस्थायी पदे दिनांक ३१.०८.२०२४ पर्यंत चालू ठेवण्यास शासन मंजुरी देण्यात येत असून, सदर अस्थायी पदांना दिनांक ३१.०८.२०२४ नंतर वित्त विभागाकडून वेळोवेळी निर्गमित होणाऱ्या शासन निर्णयानुसार पुढील मुदतवाढ घेणे आवश्यक राहील.

४. याप्रित्यर्थ होणारा खर्च "मागणी क्र. जे-१, २०१४- न्यायदान, १०२ उच्च न्यायालये, १४- महिलांच्या

सुरक्षिततेसाठी राष्ट्रीय उपक्रम अंतर्गत विशेष न्यायालयाची स्थापना, (१४) (०२) महिला व बालक अंतर्भूत प्रकरणे त्वरीत निकालात काढण्यासाठी विशेष न्यायालयाची स्थापना (कार्यक्रमांतर्गत) (दत्तमत) (राज्य हिस्सा ४०%) (२०१४ ०६७३) या लेखाशीर्षाखाली संबंधित वित्तीय वर्षाच्या मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

५. सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. अनौस ३९/१४४३, दि.२४ जानेवारी २०२४, तसेच वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ अ.नौ.सं.क्र.३७५/व्यय-५, दि.१२ मार्च २०२४ अन्वये व मा.मंत्रिमंडळाच्या दिनांक १६ मार्च २०२४ रोजी झालेल्या बैठकीत प्राप्त झालेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्र. २०२४०३१६१४१६०६६९१२ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदकिशोर ल. मोरे)
विधि सल्लागार-नि-सह सचिव

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा. विरोधी पक्ष नेता विधान सभा /विधान परिषद, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
५. मा. महाप्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई,
६. सर्व प्रमुख न्यायाधीश, जिल्हा व सत्र न्यायालये,
७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा / मुळ शाखा), मुंबई,
८. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, नागपूर, औरंगाबाद खंडपीठ,
९. संचालक, अभियोग संचालनालय, मुंबई,
१०. सह संचालक, न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, उत्तन/नागपूर,

११. सदस्य सचिव, विधि सेवा प्राधिकरण, मुंबई,
१२. महालेखापाल- एक (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखा परीक्षा), मुंबई,
१३. महालेखापाल- दोन (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखा परीक्षा), नागपूर,
१४. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१५. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई,
१६. वित्त विभाग, व्यय-५/ अर्थ-११/आपुक, मंत्रालय, मुंबई,
१७. नियोजन विभाग, का.१४४३, मंत्रालय, मुंबई,
१८. विधि व न्याय विभागातील सर्व कार्यासने,
१९. निवड नस्ती.